

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра філософії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАУКОВИЙ СЕМІНАР: РЕЛІГІЯ ТА ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ

для здобувачів вищої освіти

спеціальності 031 Релігієзнавство

освітньо-наукового рівня «доктор філософії»

освітньо-наукової програми «Релігієзнавство»

Київ – 2018

Розробник:

Ломачинська Ірина Миколаївна, доктор філософських наук, професор кафедри філософії Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Ломачинська Ірина Миколаївна, доктор філософських наук, професор кафедри філософії Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол від «18» 09 2018 р. № 2

Завідувач кафедри [підпис] Р.О. Додонов

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Релігієзнавство»

«19» 09 2018 р.

Гарант освітньо-наукової програми «Релігієзнавство» [підпис] І.М.Ломачинська

Робочу програму перевірено

«19» 09 2018 р.

Завідувач аспірантури, докторантури [підпис] О.В. Плющик

Пролонговано:

на 2019/2020 н.р. [підпис] [П.І.Б.], «15» 10 2019 р., протокол № 3

на 2020/2021 н.р. [підпис] [П.І.Б.], «16» 08 2020 р., протокол № 1

на 20__/20__ н.р. (____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	12 / 360	
Курс	2, 3	2, 3
Семестр	4, 5, 6	4, 5, 6
Кількість змістових модулів з розподілом:	12	12
Обсяг кредитів	12	12
Обсяг годин, в тому числі:	360	360
Аудиторні	168	48
Самостійна робота	192	312
Форма підсумкового контролю	Екзамен	Екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування і систематизація у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» знань щодо ролі інтернет-технологій у сучасному релігійному житті соціуму.

Завдання:

- формування загальних уявлень про сутність релігійної комунікації, її змістовні та функціональні особливості;
- визначення особливостей релігійних інтернет-комунікацій православних церков в Україні;
- аналіз ролі засобів Інтернет у соціальній діяльності католицької церкви;
- формування уявлень про специфіку релігійних інтернет-комунікацій протестантських церков в Україні;
- дослідження специфіки місійної та місійно-пропагандистської діяльності християнських церков засобами Інтернет;
- формування загальних уявлень про феномен кіберрелігії та його основні прояви;
- визначення особливостей репрезентації традиційних релігій та нових релігійних рухів у кіберпросторі;
- аналіз впливу віртуальної реальності на динаміку релігійності;
- дослідження релігійного сегменту Інтернет як засобу регулювання соціальних процесів;

- формування системи уявлень про вплив релігійної Інтернет-комунікації на сучасні політичні процеси.

3. Результати навчання за дисципліною

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи аспіранти **набувають уміння та навички, формують фахові компетентності:**

- **ФК 7** Вміння практичного реформування релігієзнавчих досліджень в Україні на основі аналізу зарубіжного досвіду та з урахуванням актуальних проблем сучасного релігієзнавства;

- **ФК 8** Здатність аналізувати конвенціональні норми соціальної і культурної регуляції – національні й станові традиції, домінуючу мораль, світогляд, цінності, володіння високим рівнем релігійної толерантності та культури;

- **ФК 9** Здатність аналізу відповідних інституційних норм соціальної організації – основних соціальних інститутів, економічних, політичних, конфесійних структур, закладів, установ та ієрархій; здатність розробляти й упроваджувати нові методи моделювання й оптимізації систем державного управління з урахуванням потенціалу функціонування релігійних інституцій;

- **ФК 10** Здатність досліджувати та аналізувати державно конфесійні відносини як систему суспільних відносин, здійснювати моніторинг і аналіз внутрішньої та міжнародної релігійної ситуації, розробляти інноваційні рекомендації стосовно підтримки в Україні міжконфесійної злагоди.

- **Програмні результати навчання:**

- **ПРН 13** Здатен до компаративного аналізу складних явищ і процесів релігійного життя суспільства в контексті вітчизняних та зарубіжних наукових розвідок;

- **ПРН 14** Здатен до прогнозування наукової діяльності, до аналізу історичної динаміки та моделювання релігійних процесів і явищ;

- **ПРН 15** Здатен до аналізу тенденцій розвитку сучасного релігійно-культурного середовища.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт	
		Аудиторна	Самостійна робота
		Семінари	
Змістовий модуль I.			
Трансформація релігійної комунікації в сучасному глобалізованому світі			
Тема перша. Сутність релігійної комунікації у сучасному інформаційному суспільстві	15	7	8
Тема друга. Феномен віртуальної реальності в контексті релігійної комунікації	15	7	8
Разом за змістовним модулем	30	14	16
Змістовий модуль II.			
Релігійні інтернет-комунікації православних церков в Україні			
Тема третя. Історичні засади становлення православної Інтернет-комунікації	15	7	8
Тема четверта. Православ'я і Інтернет: український та російський досвід	15	7	8
Разом за змістовним модулем	30	14	16
Змістовий модуль III. Релігійні інтернет-комунікації католицьких церков в Україні			
Тема п'ята. Роль Інтернет у місійно-пропагандистській діяльності католицької церкви	15	7	8
Тема шоста. Тематична спрямованість католицьких інтернет-ресурсів	15	7	8
Разом за змістовним модулем	30	14	16
Змістовий модуль IV. Релігійні інтернет-комунікації протестантських церков в Україні			
Тема сьома. Роль інтернет-комунікацій у пропагандистських стратегіях сучасних протестантських церков	15	7	8
Тема восьма. Змістовне наповнення сайтів протестантських церков в Україні	15	7	8
Разом за змістовним модулем	30	14	16
Змістовий модуль V. Місійна діяльність християнських церков засобами Інтернет			
Тема дев'ята. Використання Інтернет-технологій у формуванні християнських цінностей	15	7	8
Тема десята. Пропаганда християнського паломництва засобами Інтернет	15	7	8
Разом за змістовним модулем	30	14	16
Змістовий модуль VI. Використання релігійної інтернет-пропаганди в сучасній інформаційній війні			
Тема одинадцята. Інформаційна війна як засіб	15	7	8

маніпулювання суспільною свідомістю у епоху глобалізації ¹⁵			
<i>Тема дванадцята.</i> Стратегії релігійних інформаційних війн засобами Інтернет	15	7	8
Разом за змістовним модулем	30	14	16
Разом	180	84	96
Змістовий модуль VII.			
Феномен кіберрелігії та його основні прояви			
<i>Тема тринадцята.</i> Проблема інтерпретації кіберрелігії у сучасній науковій думці	15	7	8
<i>Тема чотирнадцята.</i> Типологія релігій в кіберпросторі	15	7	8
Разом за змістовним модулем	30	14	16
Змістовий модуль VIII. Кіберрелігія як особлива релігійна формація			
<i>Тема п'ятнадцята.</i> Традиційні релігії в кіберпросторі	15	7	8
<i>Тема шістнадцята.</i> Нові релігійні рухи і кіберпростір	15	7	8
Разом за змістовним модулем	30	14	16
Змістовий модуль IX. Вплив віртуальної реальності на динаміку релігійності			
<i>Тема сімнадцята.</i> Релігійна комунікація і віртуальний простір	15	7	8
<i>Тема вісімнадцята.</i> Новий вимір паломництва в кіберпросторі	15	7	8
Разом за змістовним модулем	30	14	16
Змістовий модуль X. Релігійний сегмент Інтернет як засіб регулювання соціальних процесів			
<i>Тема дев'ятнадцята.</i> Освітня та гуманітарна діяльність релігійних організацій засобами Інтернет	15	7	8
<i>Тема двадцята.</i> Особливості функціонування релігійної економіки в кіберпросторі	15	7	8
Разом за змістовним модулем	30	14	16
Змістовий модуль XI. Сакральне мистецтво у просторі релігійної Інтернет-комунікації			
<i>Тема двадцять перша.</i> Використання сакрального мистецтва як засобу релігійної Інтернет-пропаганди	15	7	8
<i>Тема двадцять друга.</i> Монастирі і храмові комплекси України в мережі Інтернет	15	7	8
Разом за змістовним модулем	30	14	16
Змістовий модуль XII. Релігійна Інтернет-комунікація та сучасні політичні процеси			
<i>Тема двадцять третя.</i> Роль Інтернет у релігійно-політичних процесах сучасності	15	7	8
<i>Тема двадцять четверта.</i> Інтернет і релігійні війни сучасності	15	7	8
Разом за змістовним модулем	30	14	16
Разом	180	84	96
Разом за всіма модулями	360	168	192

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт	
		Аудиторна	Самостійна робота
		Семінари	
Змістовий модуль I.			
Трансформація релігійної комунікації в сучасному глобалізованому світі			
Тема перша. Сутність релігійної комунікації у сучасному інформаційному суспільстві	15	2	13
Тема друга. Феномен віртуальної реальності в контексті релігійної комунікації	15	2	13
Разом за змістовним модулем	30	4	26
Змістовий модуль II.			
Релігійні інтернет-комунікації православних церков в Україні			
Тема третя. Історичні засади становлення православної Інтернет-комунікації	15	2	13
Тема четверта. Православ'я і Інтернет: український та російський досвід	15	2	13
Разом за змістовним модулем	30	4	26
Змістовий модуль III. Релігійні інтернет-комунікації католицьких церков в Україні			
Тема п'ята. Роль Інтернет у місійно-пропагандистській діяльності католицької церкви	15	2	13
Тема шоста. Тематична спрямованість католицьких інтернет-ресурсів	15	2	13
Разом за змістовним модулем	30	4	26
Змістовий модуль IV. Релігійні інтернет-комунікації протестантських церков в Україні			
Тема сьома. Роль інтернет-комунікацій у пропагандистських стратегіях сучасних протестантських церков	15	2	13
Тема восьма. Змістовне наповнення сайтів протестантських церков в Україні	15	2	13
Разом за змістовним модулем	30	4	26
Змістовий модуль V. Місійна діяльність християнських церков засобами Інтернет			
Тема дев'ята. Використання Інтернет-технологій у формуванні християнських цінностей	15	2	13
Тема десята. Пропаганда християнського паломництва засобами Інтернет	15	2	13
Разом за змістовним модулем	30	4	26
Змістовий модуль VI. Використання релігійної інтернет-пропаганди в сучасній інформаційній війні			
Тема одинадцята. Інформаційна війна як засіб маніпулювання суспільною свідомістю у епоху	15	2	13

глобалізації 15			
Тема дванадцята. Стратегії релігійних інформаційних війн засобами Інтернет	15	2	13
Разом за змістовним модулем	30	4	26
Разом	180	24	156
Змістовий модуль VII. Феномен кіберрелігії та його основні прояви			
Тема тринадцята. Проблема інтерпретації кіберрелігії у сучасній науковій думці	15	2	13
Тема чотирнадцята. Типологія релігій в кіберпросторі	15	2	13
Разом за змістовним модулем	30	4	26
Змістовий модуль VIII. Кіберрелігія як особлива релігійна формація			
Тема п'ятнадцята. Традиційні релігії в кіберпросторі	15	2	13
Тема шістнадцята. Нові релігійні рухи і кіберпростір	15	2	13
Разом за змістовним модулем	30	4	26
Змістовий модуль IX. Вплив віртуальної реальності на динаміку релігійності			
Тема сімнадцята. Релігійна комунікація і віртуальний простір	15	2	13
Тема вісімнадцята. Новий вимір паломництва в кіберпросторі	15	2	13
Разом за змістовним модулем	30	4	26
Змістовий модуль X. Релігійний сегмент Інтернет як засіб регулювання соціальних процесів			
Тема дев'ятнадцята. Освітня та гуманітарна діяльність релігійних організацій засобами Інтернет	15	2	13
Тема двадцята. Особливості функціонування релігійної економіки в кіберпросторі	15	2	13
Разом за змістовним модулем	30	4	26
Змістовий модуль XI. Сакральне мистецтво у просторі релігійної Інтернет-комунікації			
Тема двадцять перша. Використання сакрального мистецтва як засобу релігійної Інтернет-пропаганди	15	2	13
Тема двадцять друга. Монастирі і храмові комплекси України в мережі Інтернет	15	2	13
Разом за змістовним модулем	30	4	26
Змістовий модуль XII. Релігійна Інтернет-комунікація та сучасні політичні процеси			
Тема двадцять третя Роль Інтернет у релігійно-політичних процесах сучасності	15	2	13
Тема двадцять четверта. Інтернет і релігійні війни сучасності	15	2	13
Разом за змістовним модулем	30	4	156
Разом	180	24	156
Разом за всіма модулями	360	48	312

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Трансформація релігійної комунікації в сучасному глобалізованому світі

Тема перша. Сутність релігійної комунікації у сучасному інформаційному суспільстві

Вплив глобалізації на становлення та розвиток сучасного інформаційного суспільства. Рішення Окінавської хартії глобального інформаційного суспільства.

Сутність релігійної комунікації та її змістовні ознаки. Онтологічний, гносеологічний та аксіологічний аспекти релігійної комунікації. Вертикальний та горизонтальний рівні релігійних комунікацій. Функціональна спрямованість сучасних релігійних комунікацій. Використання ЗМІ у сучасних релігійних комунікаціях. Вплив процесів глобалізації на сучасні релігійні комунікації. Інтернет-революція як рушій глобалізаційних інформаційно-комунікаційних процесів сучасності. Інтернет-комунікація як можливість діалогу релігій і культур.

Основні поняття теми: глобалізація, інформаційне суспільство, релігійна комунікація

Література основна: 3, 4

Література додаткова: 6, 7, 8, 30, 31, 32, 36, 37, 43, 46, 49

Тема друга. Феномен віртуальної реальності в контексті релігійної комунікації

Феномен віртуального як об'єкт філософського аналізу. Основні наукові підходи до визначення віртуальної реальності. Сутність віртуального у релігійній свідомості. Онтологічний, гносеологічний та психологічний виміри віртуального. Віртуальне як спосіб конструювання соціальної реальності релігійних спільнот. Маніпулятивний зміст віртуального у релігійних інтернет-комунікаціях.

Механізми реалізації релігійних інтернет-комунікацій як невід'ємної складової соціально-комунікаційної системи суспільства. Функції релігійних інтернет-комунікацій у соціально-комунікаційній системі суспільства.

Основні поняття теми: віртуальність, віртуальна реальність, віртуальна свідомість, віртуальна культура

Література основна: 3, 4

Література додаткова: 9, 14, 17, 19, 22, 23, 33

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Релігійні інтернет-комунікації православних церков в Україні

Тема третя. Історичні засади становлення православної інтернет-комунікації

Вплив глобалізаційних трансформацій сучасності на Всесвітнє православ'я. Роль комунікації у «Основах соціальної концепції УПЦ» та

Декларації Помісного Собору УПЦ КП «Про духовне відродження українського суспільства в умовах глобалізації світу».

Історичні засади запровадження Інтернет у місійно-пропагандистській діяльності Російської православної церкви. Мультимедійний Інтернет-портал «Православие.Ру»: його зміст та функціональна спрямованість.

Основні поняття теми: соціальні доктрини православних церков в Україні, православний сегмент Інтернет, православні інтернет-комунікації

Література основна: 1, 3, 4

Література додаткова: 16, 20, 24, 26, 29, 35, 40, 42, 50

Тема четверта. Православ'я й інтернет: український та російський досвід

Структура православної мережі релігійних Інтернет-комунікацій.

Сайти ПЦУ та УПЦ МП: загальноцерковні, єпархій, синодальних відділів, навчальних закладів, монастирів, парафій, братств, їх функціональна спрямованість. Індивідуальні сайти священників: особливості змістовного наповнення.

Особливості ідеологічного спрямування сайтів ПЦУ та УПЦ МП: порівняльна характеристика.

Основні поняття теми: сайти єпархій, сайти синодальних закладів, сайти монастирів, сайти парафій

Література основна: 1, 3, 4

Література додаткова: 16, 20, 24, 26, 29, 35, 40, 42, 50

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Релігійні інтернет-комунікації католицьких церков в Україні

Тема п'ята. Роль Інтернет у місійно-пропагандистській діяльності католицької церкви

Соціальна спрямованість у сучасній католицькій інтернет-комунікації. Основні документи католицької церкви про соціальну комунікацію. Про значення мас-медіа в душпастирській інструкції Папської Ради у справах соціальної комунікації «Communio et Progressio». Обґрунтування соціальної ролі мас-медіа у сучасному суспільстві.

Оцінка ролі Інтернету у виступах папи Івана Павла II в посланні з нагоди Всесвітнього дня комунікації. Про роль Інтернету в Декреті «Етика в комунікації». Про роль використання новітніх інтернет-технологій у євангелізації в посланнях Папи Бенедикта XVI «Нові технології, нові стосунки», «Священик і душпастирство в цифровому світі: нові засоби масової інформації на служінні слова», «Соціальні мережі: портали істини і віри; нові простори для євангелізації» та в посланні Папи Франциска на 48-й Всесвітній день комунікації.

Основні поняття теми: соціальна доктрина католицької церкви, католицький сегмент Інтернет, католицькі інтернет-комунікації

Література основна: 2

Література додаткова: 8, 15, 21, 24, 25, 27, 35, 47

Тема шоста. Тематична спрямованість католицьких інтернет-ресурсів

Структура мережі католицьких релігійних Інтернет-комунікацій.

Особливості католицької Інтернет-аудиторії.

Католицькі інтернет-видання та їх типологічні особливості.

Основні поняття теми: католицькі сайти, католицька інтернет-аудиторія, католицькі інтернет-видання

Література основна: 2

Література додаткова: 8, 15, 21, 24, 25, 27, 35, 47

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Релігійні Інтернет-комунікації протестантських церков в Україні

Тема сьома. Роль Інтернет-комунікацій у пропагандистських стратегіях сучасних протестантських церков

Трактування релігійної комунікації протестантським богослов'ям.

Протестантські Інтернет-медіа України як комунікаційна система.

Сегментація аудиторії протестантських інтернет-ЗМІ України.

Типологічні особливості протестантських Інтернет-ресурсів України.

Основні поняття теми: протестантські інтернет-медіа, протестантські інтернет-ресурси

Література основна: 3, 4

Література додаткова: 5, 8, 24, 25, 35, 39, 46

Тема восьма. Змістовне наповнення сайтів протестантських церков в Україні

Структура мережі протестантських релігійних Інтернет-комунікацій. Ідейне спрямування ресурсів лютеранських релігійних громад, євангельських християн-баптистів, християн віри євангельської, адвентистів сьомого дня.

Протестантські освітні сайти: їх зміст та ідейне спрямування. Християнські місії у мережі Інтернет.

Основні поняття теми: протестантські освітні сайти, християнські місії

Література основна: 3, 4

Література додаткова: 5, 8, 24, 25, 35, 39, 46

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V. Місійна діяльність християнських церков засобами Інтернет

Тема дев'ята. Використання Інтернет-технологій у формуванні християнських цінностей

Сутність християнського проповідництва та його змістовні ознаки. Роль християнського проповідництва у ідеологічних доктринах православ'я, католицизму та протестантизму.

Особливості використання засобів Інтернет у проповідницькій діяльності. Ідейний зміст рубрики «Проповіді» на сайтах православних, католицьких, протестантських церков в Україні.

Значення ресурсів електронних бібліотек християнських церков у вихованні ціннісних засад суспільства.

Зміст релігійних ресурсів освітнього спрямування.

Пропаганда інституту сім'ї та сімейних цінностей на сайтах християнських церков в Україні.

Основні поняття теми: проповідництво, місійна діяльність, місійно-пропагандистська діяльність, християнські цінності, християнська духовність, християнське виховання

Література основна: 1, 3, 4

Література додаткова: 6, 8, 20, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 33, 48

Тема десята. Пропаганда християнського паломництва засобами Інтернет

Паломництво і релігійний туризм: спільне та відмінне. Система Інтернет – порталів Паломницьких служб християнських церков в Україні, їх ідейний зміст та функціональна спрямованість. Християнські табори для дітей та молоді.

Основні поняття теми: християнське паломництво, християнський туризм, «святі місця»

Література основна: 1, 3, 4

Література додаткова: 24, 25, 44, 45

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI. Використання релігійної інтернет-пропаганди в сучасній інформаційній війні

Тема одинадцята. Інформаційна війна як засіб маніпулювання суспільною свідомістю у епоху глобалізації

Сутність інформаційної війни та її основні характеристики. Види інформаційних війн: інформаційно-пропагандистські, інформаційно-психологічні та інформаційно-технічні війни, їх класифікаційні ознаки. Інформаційні системи як об'єкти впливу в інформаційних війнах сучасності. Інформаційні операції: їх зміст та класифікаційні особливості

Релігійні витоки інформаційного протиборства в епоху ранніх цивілізацій. Становлення інформаційних війн в контексті інформаційно-комунікаційних революцій (вербальної, паперової, технічної й телекомунікаційної). Інформаційна війна як засіб місійно-пропагандистської діяльності в історії християнської церкви.

Основні поняття теми: інформаційна війна, інформаційно-пропагандистська війна, інформаційно-психологічна війна, інформаційно-технічна війна, інформаційні операції, інформаційна система

Література основна: 4

Література додаткова: 9, 10, 11, 12, 13, 18, 28, 34, 50

Тема дванадцята. Стратегії інформаційних війн засобами Інтернет

Роль релігійних конфліктів у політичних протистояннях сучасності. Релігійні конфлікти як один з основних чинників інформаційних війн.

Релігійна ідентичність як ключовий фактор ведення інформаційних війн.

Сутність мережних війн та їх ознаки. Стратегії та інструментарій сучасних мережних війн. Роль релігійного фактору у мережних війнах сучасності.

Основні поняття теми: мережна війна, інформаційна безпека, архетипи суспільної свідомості, сіра пропаганда, залякування, маніпулювання образами.

Література основна: 4

Література додаткова: 9, 10, 11, 12, 13, 18, 28, 34, 50

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VII. Феномен кіберрелігії та його основні прояви

Тема тринадцята. Проблема інтерпретації кіберрелігії у сучасній науковій думці

Історія становлення кіберрелігії. Інтернет-технології як основний фактор формування феномену кіберрелігії. Кіберпростір як основа для формування уявлень про надбуття. Онтологія та психологія кіберрелігії. Світоглядна система кіберрелігії.

Дефініція та основні риси кіберрелігії. Конкретні прояви кіберрелігії: кібер-ритуали та богослужіння, онлайн-молитви, віртуальне паломництво.

Віртуальні релігійні інститути: їх статус та особливості функціонування.

Основні поняття теми: кіберрелігія, кіберпростір, онлайн-молитва

Література основна: 1

Література додаткова: 11, 23, 25, 28, 37

Тема чотирнадцята. Типологія релігій в кіберпросторі

Об'єктивна, конфесійна, суб'єктивна та персональна типологізація релігійного дискурсу в кіберпросторі.

Вплив місцевих та регіональних вірувань на особливості розвитку кіберрелігії. Демонологія кіберпростору. Магічні практики і марновірство. Містицизм та кібершаманізм.

Трансформація релігійних уявлень в комп'ютерних іграх.

Перспективи існування релігії в кіберпросторі.

Основні поняття теми: кіберреальність, кіберрелігія, кібермістицизм, кібершаманізм

Література основна: 1

Література додаткова: 11, 23, 25, 28, 37

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VIII. Кіберрелігія як особлива релігійна формація

Тема п'ятнадцята. Традиційні релігії в кіберпросторі

Особливості використання кіберпростору мусульманськими релігійними організаціями. Інтернет-аудиторія кібер-ісламу: лідери думки, послідовники, релігійна влада, політики. Англомовний та арабомовний сегмент кібер-ісламу. Сфери впливу у кібер-ісламі: дозволені (спілкування між віруючими, вивчення ідеології та культу ісламу тощо) та е-джихад.

Використання Інтернет для місійної діяльності ісламських громад. Специфіка «ісламнету», його ідейна спрямованість та засоби впливу.

Ісламофобія в кіберпросторі та спроби її подолання.

Основні поняття теми: іслам, кібер-іслам, ісламнет, е-джихад, ісламофобія

Література основна: 1

Література додаткова: 13, 21, 33

Тема шістнадцята. Нові релігійні рухи і кіберпростір

Інтернет як засіб для жорсткої конкуренції з боку езотеричних, язичницьких і квазірелігійних рухів (вірувань New Age).

Практика віровчення «Фалуныгун» в умовах сучасних Інтернет-технологій.

Основні поняття теми: квазірелігії, езотеричні релігії, язичницькі рухи

Література основна: 1

Література додаткова: 11, 16, 17, 23, 25, 28, 37

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IX. Вплив віртуальної реальності на динаміку релігійності

Тема сімнадцята. Релігійна комунікація і віртуальний простір

Віртуальна реальність як феномен постмодерної епохи. Історія становлення концепту «віртуального» у релігієзнавчо-філософській думці.

Віртуалізація традиційних та виникнення нових форм релігійного життя в режимі онлайн. Техномістичний та технофобський підходи у ставленні до віртуальної реальності серед дослідників релігії.

Проблеми релігійно-комунікативного виміру віртуальної реальності: інтернет залежність, ігрова залежність, веб серфінг, тролінг, кібербулінг, формування мережевої ідентичності

Основні поняття теми: Інтернет залежність, веб серфінг, тролінг, кібербулінг

Література основна: 1

Література додаткова: 6, 8, 12, 15, 16, 19, 20, 22, 23, 25, 29, 30

Тема вісімнадцята. Новий вимір паломництва в кіберпросторі

Поняття віртуального паломництва, його цілі, та засоби. Інформаційний рівень паломництва як формування уявлень про релігійний ритуал засобами аудіовізуальної інформації. Функція реальної дії як особистісна участь у ритуалі в режимі он-лайн. Сакралізація віртуального паломництва у просторі християнських Інтернет-комунікацій.

Віртуальне паломництво як «архітектурно-кібернетична модель». Компоненти віртуальних паломництв: створення міфологічної карти; використання інтерактивних засобів реальної присутності; формування феномену перехідних станів; утворення почуття єднання у релігійної спільноти.

Основні поняття теми: паломництво, віртуальне паломництво

Література основна: 1

Література додаткова: 6, 8, 12, 15, 16, 19, 20, 22, 23, 25, 29, 30, 32

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ X. Релігійний сегмент Інтернет як засіб регулювання соціальних процесів

Тема дев'ятнадцята. Освітня та гуманітарна діяльність релігійних організацій засобами Інтернет

Сутність освітньої та гуманітарної діяльності релігійних організацій засобами Інтернет, її форми та засоби. Особливості освітньої та гуманітарної Інтернет-діяльності християнських громад в Україні.

Основні поняття теми: релігійна освіта, релігієзнавча освіта

Література основна: 1

Література додаткова: 3, 6, 8, 12, 15, 16, 19, 20, 22, 23, 25, 29, 30

Тема двадцята. Особливості функціонування релігійної економіки в кіберпросторі

Релігійна етика як вагомий чинник економічної модернізації сучасних суспільств. Вплив релігійної складової на динаміку економічної глобалізації в сучасному світі.

Поняття релігійної економічної діяльності та її сутнісні ознаки. Законодавче врегулювання економічної діяльності релігійних організацій: світовий та вітчизняний досвід. Моделі ринків релігійних послуг та їх структура. Особливості конкуренції на ринку релігійних послуг. Механізм господарської діяльності релігійних організацій засобами Інтернет.

Основні поняття теми: релігійна економіка, ринок релігійних послуг

Література основна: 1

Література додаткова: 42, 45

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ XI. Сакральне мистецтво у просторі релігійної Інтернет-комунікації

Тема двадцять перша. Використання сакрального мистецтва як засобу релігійної Інтернет-пропаганди

Соціально-естетична цілісність світових релігій та мистецтва. Символізм релігійного мистецтва. Сакральне мистецтво релігійних систем світу: його зміст та способи представлення в Інтернет-просторі. Сакральне мистецтво як засіб релігійної комунікації.

Презентація іконописної традиції в Інтернет: релігійний та світський контекст. Використання сакральної спадщини для пропаганди паломництва в християнському сегменті Інтернет.

Основні поняття теми: сакральне мистецтво, іконопис

Література основна: 1

Література додаткова: 6, 8, 12, 15, 16, 19, 20, 22, 23, 25, 29, 30, 36, 47

Тема двадцять друга. Монастирі і храмові комплекси України в мережі Інтернет

Православні монастирі і храмові комплекси в Інтернет-просторі: структура он-лайн ресурсів та їх змістовне наповнення. Функціональна спрямованість ресурсів: культово-богослужбова, морально-етична, місійно-пропагандистська, естетична, культурно-освітня..

Католицькі монастирі і храмові комплекси в Інтернет-просторі: структура он-лайн ресурсів та їх змістовне наповнення. Католицькі чернечі ордени в Інтернет: місійно-пропагандистська та соціально-гуманітарна діяльність.

Освітні он-лайн ресурси монастирів та храмових комплексів України.

Основні поняття теми: монастирі, храми

Література основна: 1

Література додаткова: 6, 8, 12, 15, 16, 19, 20, 22, 23, 25, 29, 30

сайти монастирів та храмових комплексів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ XII. Релігійна Інтернет-комунікація та сучасні політичні процеси

Тема двадцять третя. Роль Інтернет у релігійно-політичних процесах сучасності

Релігія і політика у сучасному глобальному світі: особливості співвідношення. Вплив католицької церкви на сучасні політичні процеси. Документи католицької церкви про пресу, радіо, телебачення, Інтернет та інші медіа. Використання католицькою церквою Інтернет для регулювання суспільних процесів.

Православний сегмент Інтернет і політика. Протестантські Інтернет-ресурси в контексті глобалізаційних політичних процесів сучасності.

Роль Інтернет у формуванні суспільної злагоди та діалогу.

Основні поняття теми: релігія, політика, глобалізація

Література основна: 1, 2

Література додаткова: 5, 10, 17, 19, 25, 27, 43, 47

Тема дванадцять четверта. Інтернет і релігійні війни сучасності

Сутність релігійної інформаційної війни та її змістовні ознаки. Особливості становлення релігійних інформаційних війн в історичному контексті. Основні етапи релігійних інформаційних війн: вербальний, друкарський, технічний та комп'ютерний, їх стратегії та засоби впливу.

Інструментарій маніпулювання свідомістю у кіберпросторі на користь певної конфесії, а саме: масифікація суспільної свідомості шляхом утвердження мозаїчного типу мислення, стереотипізація повідомлень, простота і повторення ідей, використання ірраціональних мотивів, містики, релігійних символів, спотворення фактів, обман, цензура.

Використання християнського сегменту Інтернет у інформаційно-пропагандистських стратегіях сучасності. Іслам і релігійні Інтернет-війни.

Проблема інформаційної безпеки суспільства в контексті загострення релігійних Інтернет-війн в епоху глобалізаційних викликів сучасності.

Основні поняття теми: релігійна інформаційна війна, мережна війна, консцієнтальна війна

Література основна: 1

Література додаткова: 7, 8, 13, 18, 21, 26, 31, 48

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (денна форма)

№ з/п	Вид діяльності аспіранта	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовний модуль 1		Змістовний модуль 2		Змістовний модуль 3		Змістовний модуль 4		Змістовний модуль 5		Змістовний модуль 6	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Відвідування семінарських занять	1	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10	2	10	2	10
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	6	60	6	60	6	60	6	60	6	60	6	60
7	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МБ)			76		76		76		76		76		76
№ з/п	Вид діяльності аспіранта	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовний модуль 7		Змістовний модуль 8		Змістовний модуль 9		Змістовний модуль 10		Змістовний модуль 11		Змістовний модуль 12	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Відвідування семінарських занять	1	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10	2	10	2	10
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	6	60	6	60	6	60	6	60	6	60	6	60
7	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МБ)			76		76		76		76		76		76
	Максимальна. кількість балів		912											
	Розрахунок коефіцієнта:		912 : 60 = 15,2											
	Форма контролю:		Екзамен: 40 балів											

Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (заочна форма)

№ з/п	Вид діяльності аспіранта	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовний модуль 1		Змістовний модуль 2		Змістовний модуль 3		Змістовний модуль 4		Змістовний модуль 5		Змістовний модуль 6	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20	4	20	4	20	4	20	4	20
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20
7	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МБ)			42		42		42		42		42		42
№ з/п	Вид діяльності аспіранта	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовний модуль 7		Змістовний модуль 8		Змістовний модуль 9		Змістовний модуль 10		Змістовний модуль 11		Змістовний модуль 12	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20	4	20	4	20	4	20	4	20
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20
7	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МБ)			42		42		42		42		42		42
	Максимальна. кількість балів		504											
	Розрахунок коефіцієнта:		912 : 60 = 15,2											
	Форма контролю:		Екзамен: 40 балів											

6.2. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Мета самостійної роботи:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності;
- формування умінь і навичок самостійної розумової праці;
- формування потреби безперервного самостійного поповнення знань як необхідної умови професійного становлення.

Зміст самостійної роботи полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка наукових повідомлень;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання.

Завдання для самостійної роботи – творче есе на одну із запропонованих проблем до кожної з означених тем

Форма подання виконаної роботи. Робота надсилається у вигляді файлу в текстовому редакторі Microsoft Word. Текст оформлюється шрифтом Times New Roman. Розмір шрифту – 14 пт, міжрядковий інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25; поля: верхнє, нижнє – 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 1,5 мм; текст вирівнюється по ширині. Виділення фрагментів тексту можливе півжирним та курсивним накресленням.

Структура роботи: титульний аркуш; зміст (план); перелік умовних позначень; викладення відповідей на поставлені завдання, оформлені у розділи; висновки; список використаних джерел; додатки.

На титульному аркуші роботи вказуються офіційна назва навчального закладу, факультету, кафедри; прізвище, ім'я, по-батькові автора роботи, повна назва теми роботи; місто, де знаходиться навчальний заклад, і рік написання роботи. Після титульного листа подається зміст роботи з точною назвою кожного розділу і вказуванням його сторінок. Оптимальний обсяг роботи складає до 15 сторінок

Тематика самостійної роботи:

Тема перша. Сутність релігійної комунікації у сучасному інформаційному суспільстві

- Трансформація релігійної комунікації в умовах глобалізаційних викликів сучасності
- Релігія та глобалізація: виклики та перспективи
- Небезпеки релігійних конфліктів у сучасну глобалізаційну епоху
- Інтернет-революція як рушій глобалізаційних інформаційно-комунікаційних процесів сучасності
- Інтернет-комунікація як можливість діалогу релігій і культур

Тема друга. Феномен віртуальної реальності в контексті релігійної комунікації

- Міфологічна концепція медіа-реальності (Р.Барт, Ж.Бодріяр)
- Віртуальне як спосіб осягнення божественного у християнській містиці
- Прояви віртуального у горизонтальній та вертикальній релігійній комунікації
- Проблема небезпеки віртуальної реальності в системі релігійних комунікацій

Тема третя. Історичні засади становлення православної інтернет-комунікації

- Політико-соціальні передумови залучення можливостей Інтернет у місійно-пропагандистській діяльності Російського православ'я
- Інтернет як засіб ідеологічного впливу у виступах провідних православних релігійних діячів
- Православний сегмент Інтернет у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців: аналітичний огляд джерел

Тема четверта. Православ'я і інтернет: український та російський досвід

- Загальна композиційна структура сайтів УПЦ КП та УПЦ МП
- Ідейна спрямованість сайтів УПЦ КП та УПЦ МП: порівняльна характеристика
- Стратегії та засоби ідеологічного впливу російського та українського православного сегменту Інтернет: порівняльна характеристика

Тема п'ята. Роль Інтернет у місійно-пропагандистській діяльності католицької церкви

- Католицька церква про соціальну роль мас-медіа
- Аналіз основних документів католицької церкви про соціальну комунікацію
- Інтернет як засіб євангелізації у основоположних документах католицької церкви та виступах її очільників

Тема шоста. Тематична спрямованість католицьких інтернет-ресурсів

- Католицький сегмент Інтернет у дослідженнях вітчизняних науковців: аналітичний огляд джерел
- Особливості структури католицького сегменту Інтернет
- Місійна діяльність католицької церкви засобами Інтернет

Тема сьома. Роль інтернет-комунікацій у пропагандистських стратегіях сучасних протестантських церков

- Роль Інтернет у системі протестантських ЗМІ
- Протестантські інформаційні ресурси: їх зміст та структурні особливості
- Особливості євангелізації у протестантському сегменті Інтернет

Тема восьма. Змістовне наповнення сайтів протестантських церков в Україні

- Протестантський сегмент Інтернет у дослідженнях вітчизняних науковців: аналітичний огляд джерел
- Особливості структури вітчизняного протестантського сегменту Інтернет
- Місійна діяльність вітчизняних протестантських громад засобами Інтернет

Тема дев'ята. Використання Інтернет-технологій у формуванні християнських цінностей

- Значення проповідництва у ідеологічних доктринах православ'я, католицтва та протестантизму: порівняльна характеристика
- Електронні бібліотеки православних, католицьких, протестантських громад: їх ідейні та змістовні особливості
- Структура освітніх релігійних ресурсів християнських церков в Україні
- Пропаганда інституту сім'ї та сімейних цінностей на сайтах християнських церков в Україні: порівняльна характеристика

Тема десята. Пропаганда християнського паломництва засобами Інтернет

- Пропаганда християнського паломництва засобами Інтернет у дослідженнях вітчизняних науковців: аналітичний огляд джерел
- Система православних Інтернет – порталів Паломницьких служб християнських церков в Україні, їх ідейний зміст та функціональна спрямованість
- Християнські табори для дітей та молоді у мережі Інтернет

Тема одинадцята. Інформаційна війна як засіб маніпулювання суспільною свідомістю у епоху глобалізації

- Релігійна інформаційна війна як об'єкт наукового аналізу
- Генеза релігійного інформаційного протиборства в історії християнської церкви

- Небезпеки релігійних інформаційних війн в епоху глобалізаційних викликів сучасності

Тема дванадцята. Стратегії інформаційних війн засобами Інтернет

- Роль релігійних конфліктів у інформаційних війнах сучасності
- Мережні релігійні інформаційні війни: сутність та змістовні особливості
- Вплив інформаційних війн сучасності на релігійну ситуацію в Україні

Тема тринадцята. Проблема інтерпретації кіберрелігії у сучасній науковій думці

- Кіберрелігія як об'єкт релігієзнавчих досліджень
- Основні наукові підходи у вивченні кіберрелігії у західноєвропейській думці
- Аналіз кіберрелігії на пострадянському просторі
- Відображення феномену кіберрелігії у дослідженнях українських науковців

Тема чотирнадцята. Типологія релігій в кіберпросторі

- Демонологія кіберпростору : загальна характеристика
- Магічні практики і марновірство у кіберпросторі
- Кібермістицизм та кібершаманізм

Тема п'ятнадцята. Традиційні релігії в кіберпросторі

- Поняття кібер-ісламу та його особливості
- Особливості релігійного впливу у англomовному та арабомовному сегменті кібер-ісламу
- Культурно-просвітницька діяльність мусульманських громад в мережі Інтернет

Тема шістнадцята. Нові релігійні рухи і кіберпростір

- Езотеричні рухи в Інтернет
- Квазірелігійні рухи в Інтернет
- Практика поширення віровчення «Фалуньгун» засобами Інтернет

Тема сімнадцята. Релігійна комунікація і віртуальний простір

- Феномен віртуальної реальності в релігійних комунікаціях
- Історія становлення досліджень віртуальної реальності
- Позитиви і негативи віртуальної реальності в релігійному сегменті Інтернет

Тема вісімнадцята. Новий вимір паломництва в кіберпросторі

- Форми та засоби віртуального паломництва у християнських конфесіях: порівняльна характеристика

- Компоненти віртуальних паломництв

Тема дев'ятнадцята. Освітня та гуманітарна діяльність релігійних організацій засобами Інтернет

- Релігійна та релігієзнавча освіта засобами Інтернет
- Гуманітарна діяльність християнських спільнот в Інтернет

Тема двадцята. Особливості функціонування релігійної економіки в кіберпросторі

- Особливості використання Інтернет як засобу релігійної економіки: загальна характеристика
- Господарська діяльність православних організацій в Інтернет
- Господарська діяльність католицьких організацій в Інтернет
- Господарська діяльність протестантських організацій в Інтернет

Тема двадцять перша. Використання сакрального мистецтва як засобу релігійної Інтернет-пропаганди

- Сакральне мистецтво як засіб релігійної Інтернет-комунікації
- Іконописна традиція в Інтернет
- Презентація архітектурної сакральної спадщини в Інтернет

Тема двадцять друга. Монастирі і храмові комплекси України в мережі Інтернет

- Культово-богослужбова діяльність монастирів в Інтернет
- Паломницька діяльність монастирів в Інтернет
- Просвітницька діяльність монастирів в Інтернет
- Господарська діяльність монастирів в Інтернет

Тема двадцять третя. Роль Інтернет у релігійно-політичних процесах сучасності

- Християнський сегмент Інтернет і політика
- Ісламнет і політика
- Релігійний кіберпростір як засіб регулювання політичних процесів: від конфронтації до діалогу

Тема двадцять четверта. Інтернет і релігійні війни сучасності

- Сутність релігійних інформаційних війн та їх змістовні ознаки
- Форми та засоби релігійних інформаційних війн в Інтернет
- Проблема інформаційної безпеки суспільства в контексті загострення релігійних Інтернет-війн сучасності

6.3. Критерії оцінювання самостійної роботи

Критерії	Обґрунтування критеріїв	Бали
Розуміння завдання	- робота демонструє точне розуміння завдання	1
	- включені матеріали, що безпосередньо розкривають теми або опосередковані до неї	0,5
	- включені матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми, зібрана інформація не аналізується і не оцінюється	0
Повнота розкриття теми	- тема розкрита повністю	1
	- часткове розкриття теми	0,5
	- виконане завдання не відповідає темі	0
Логіка викладу інформації	- логічне й структуроване викладення матеріалу	1
	- порушення логіки й структури викладу	0,5
Креативність	- унікальність роботи, велика кількість оригінальних прикладів, у роботі присутні авторські знахідки	1
	- стандартна робота, не містить авторської індивідуальності	0,5
Культура змістового наповнення відповідей	- орфографічно правильно оформлена робота з точки зору граматики, стилістики	1
	- присутні не грубі помилки з точки зору граматики, стилістики, орфографії	0,5
	- грубі помилки з точки зору граматики, стилістики, орфографії	0
Всього		5 балів

6.4. Форми проведення підсумкового контролю та критерії оцінювання
Підсумковий контроль (іспит) проводиться у вигляді письмової роботи, що містить відповіді на чотири питання екзаменаційного білету дисципліни «Науковий семінар: Релігія та інтернет-технології».

Критерії	Бали
Повнота викладу основних положень і концепцій теорії і методики навчання української мови, доречне використання сучасної наукової термінології,	10
Знання наукових джерел з проблеми, вміння аналізувати їх, інтерпретувати в проблемне поле дослідження	10
Вміння ілюструвати теоретичні міркування прикладами	10
Логіка і аргументація викладу	10
Разом	40

6.5. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками

B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Рекомендовані джерела

Рекомендована література до модулів I - VI

Основна література:

1. Мечковская Н. Б. Язык и религия. Лекции по философии и истории религии / Н. Б. Мечковская. – М: Агенство «ФАИР», 1998. – 352 с.
2. Папські послання з нагоди Всесвітнього дня комунікації // Найголовніші документи Католицької Церкви про пресу, радіо, телебачення, інтернет та інші медіа / [упорядник і наук. ред. М. Перун]. – Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2004. – С.217-325
3. Петрушкевич, М. С. Релігійні комунікації: християнський контекст: монографія / М. С. Петрушкевич ; Видавництво національного університету «Острозька академія». – Острог : 2011. – 228 с.
4. Про свободу слова та релігійні організації [Електронний ресурс] : закон України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/987-12/conv>, вільний. – Назва з екрану. (02.21.2018)

Додаткова література:

5. Балаклицький М. Медіатизація протестантизму в Україні 1991–2010 років: монографія / М. Балаклицький. – Х.: Харківське історикофілологічне товариство, 2011. – 379 с.
6. Башманівська Я.В. Самотність людини в умовах глобалізації: дис. канд. філос.н. / Я.В.Башманівська; Житомирський держ. пед. ун-т ім. І.Франка. – Житомир, 2015. – 195 с.
7. Богачевська І.В. Християнська наративна традиція: філософсько-релігієзнавчий аналіз: Автореф. дис... д-ра філос. наук: 09.00.11 / І.В. Богачевська ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2007. — 36 с.

8. Бойко А. А. Релігія в масс – медіа України: тексти лекцій / А. А. Бойко – К. : Б. в., 2009. – 158 с.
9. Браславский П.И. Технологии виртуальной реальности как феномен культуры конца XX – начала XXI веков: дисс. канд. культурологии / П.И.Браславский . – Екатеринбург, 2003. – 185 с.
10. Брусницын Н. А. Информационная война и безопасность / Н. А. Брусницын. – М. : ВитаПресс, 2001. – 279 с.
11. Бухарин С.Н. Методы и технологии информационных войн /С.Н. Бухарин, В.В. Цыганов. - М. : Академический Проект, 2007. – 382 с.
12. Волковский, Н.Л. История информационных войн / Н.Л.Волковский. - В 2 ч. Ч. 2. — СПб.:ООО «Издательство «Полигон». — 2003. — 736 с., ил.
13. Волковский Н.Л. История информационных войн. — В 2 ч. Ч. 1. — СПб.: ООО «Издательство «Полигон», 2003.— 512 с., ил.
14. Виртуальная реальность: философские и психологические проблемы / Под. ред. Н.А.Носова. - М., 1997. - 187 с.
15. Гадьо Н. Нові можливості та функції католицьких засобів комунікації в Інтернеті / Н.Гадьо //Вісник Львівського університету. - Серія Журналістика. - 2014. – Вип. 39. – С.210 - 218
16. Задоянчук О.О. Особливості сприйняття УПЦ в засобах масової інформації України: Автореф. дис... канд. філософ. наук: 09.00.11 / О.О. Задоянчук ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2016. — 20 с.
17. Заморокин А.А. Виртуальные коммуникации как социокультурный феномен современности: автореф. дис. ... канд. филос. наук / А.А.Заморокин – Ставрополь, 2014. – 22 с.
18. Зелинский С. А. Информационно-психологическое воздействие на массовое сознание. Средства массовой коммуникации, информации и пропаганды – как проводник манипулятивных методик воздействия на подсознание и моделирования поступков индивида и масс / С. А. Зелинский. – СПб. : Скифия, 2008. – 280 с.
19. Иванов Д. В. Виртуализация общества / Д. В Иванов. – СПб.: Петербургское Востоковедение, 2000. – 96 с.
20. Истомина И. А. Современная православная проповедь: стилистическая и прагматическая специфика : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филолог. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / И. А. Истомина. – Екатеринбург, 2013. – 24 с.
21. Іван Павло II, Папа. «Проповідуйте з покрівель»: Євангеліє в добу глобальної комунікації» 2001 / Папа Іван Павло II // Церква і соціальна комунікація: Найголовніші документи Католицької Церкви про пресу, радіо, телебачення, інтернет та інші медіа / [упорядник і наук. ред. М. Перун]. – Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2004. – 345 с.
22. Каріна О.В. Віртуальна реальність: онтологічний статус: автореф. дис. ... канд. філос. наук / О.В.Каріна. – Х., 2004. – 21 с.

23. Кирницький, О.В. Віртуальний вимір соціального конструювання: дис. канд..філос.н.; Донецький нац. ун-т ім..В.Стуса / О.В.Кирницький. – Вінниця, 2016. – 241 с.
24. Козицяцька, С.А. Місце та функції конфесійних інтернет-ресурсів у медійному мейнстрімі [Електронний ресурс] / С.Козицяцька. – Режим доступу: <http://www.ic.ac.kharkov.ua/RIO/v38/v38-2-15.pdf>, вільний. – Назва з екрану (09.09.2016)
25. Козицяцька, С. А. Мережеві християнські видання українського медіапростору : монографія / С. А. Козицяцька. – Запоріжжя : Просвіта, 2017. – 192 с.
26. Крихтова, Т. М. Интернет – Блог как инновационный способ религиозной проповеди / Т. М. Крихтова // Материалы междунар. науч. Интернет – конференции «Человек. Религия. Интернет», филос. факультет МГУ им. М.В. Ломоносова, АНО «ННИЦ», МАР, центр религиовед, исслед. «Этна», Науч. общество студ., аспирант. и молод. уч. «Традиции Востока»; [редкол. И.Х. Максудов (отв. ред.) [и др.]]. – Волгоград: БАРС, 2008. – С. 92 – 104.
27. Крячко, В. І. Активності католицької церкви в українському Інтернет – просторі: медіа – освітній та етнічний аспекти В.І.Крячко // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент : збірник наукових праць / Ред. кол. : Євтух В. Б. (гол. ред.). – К. : Фенікс, 2013. – Вип. 14. – С. 71 – 84
28. Ломачинська, І.М. Використання релігійної пропаганди в російсько-українській інформаційній війні /І.М.Ломачинська // Філософсько-гуманітарні читання: зб. Наук. праць. – 2015. - Вип. 2. – С.114 - 119
29. Лученко К. В. Интернет в информационно – коммуникационной деятельности религиозных организаций России: автореф. дис. на получение ученой степени канд. филолог наук: спец. 10.01.10 / Лученко Ксения Валерьевна; Моск. гос.ун – т им. М. В. Ломоносова. – М., 2009.
30. Новоженіна О.В. Интернет как новая реальность и феномен современной цивилизации // Влияние Интернета на сознание и структуру знания/ О.В.Новоженіна, отв. редактор В.М. Розин. – М., 2004. – 210 с.
31. Окинавская Хартия глобального информационного общества [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.iis.ru/library/okinawa/charter.ru.html, свободный. – Название с экрана (01.12.2018)
32. Основы теории коммуникации: учеб. для студ. вузов, обуч. по спец. 020300 «Социология» / М.А. Василик, М.С. Вершинин, В.А. Павлос, Н.Р. Барабанова, А.К. Бондарева; [М.А. Василик (ред.)]. – М.: Гардарики, 2003. – 615с.
33. Пальчинська М.В. Віртуальний простір в умовах соціокультурних трансформацій: дисертація доктора філос. наук 09.00.03 / М.В. Пальчинська. – Одеса, 2016. – 433 с.
34. Панарин, И. Н. Информационная война и геополитика / И. Н. Панарин. – М. : Издательство «Поколение», 2006. – 560 с.

35. Петрушкевич, М. С. Особливості вияву комунікаційної функції релігії у християнських конфесіях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук / Петрушкевич Марія Стефанівна. – Київ, 2007. – 21 с.
36. Релігійний чинник у процесах націє- та державотворення: досвід сучасної України: Монографія. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2012. – 272 с.
37. Свистунов С.В. Комунікаційні фактори міжконфесійних відносин // Релігійна свобода. Спецвипуск – 2008: Теоретичні і практичні виміри оптимізації міжконфесійних відносин. Колодний А.М. (голов. ред.) [та ін.]. – К., 2008. – С. 46-54.
38. Скленар, І. Специфіка новин в релігійних інтернет-виданнях України / І.Скленар // Вісник Львівського університету. Серія журналістика. – Львів, 2013. – Вип. 37. - С.319-325
39. Слис, О.А. Соціально-політичні і соціокультурні імплікації пізнього протестантизму в процесі трансформації українського суспільства: автореф. дис. ... канд. філос. наук 09.00.11 / О.А.Слис. – К., 2007. – 21с.
40. Тищук, О. Дослідження православної інтернет-аудиторії: методи та результати / О. Тищук // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника . – 2009 . – Вип. 1 (17) . – С. 382-390
41. Уханов, Є.В. Мережеві комунікації та соціальне самовизначення індивіда: автореф. дис. ... канд. філос. наук / Є.В.Уханов. – Х., 2010. – 16 с.
42. Филипович Л. Сучасна релігійна ситуація й український Інтернет / Л. Филипович // Релігійна свобода: мас-медіа, школа і церква як суспільні фактори утвердження: науковий щорічник / [за заг. ред. д.філос. н. А. Колодного]. — К., 2001. — № 5. — 177 с.
43. Холод, О. Семантика терміна «соціальні комунікації»: концептуальні підходи / О.Холод // Соціальні комунікації: теорія і практика : наук. журн. [наук. ред. О. М. Холод]. – Т. 1. – К. : МЦД СК «Комтека», 2015. – 314 с.
44. Християнское паломничество и современный туризм [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://pilgrims.in.ua/ru/top-palomniku-sovety-palomniku/khristianskoe-palomnichestvo-i-sovremennyj-turizm.html>, свободный. – Название с экрана (01.18.2016)
45. Цель создания Паломнической службы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://pravplanet.com.ua/sample-page/>, свободный. – Название с экрана (01.30.2016)
46. Церква і медіа. Сім кроків до порозуміння / Бабинська С., Завадська Ю., Карапінка М., О. Кулігіна – К.: Вид – во «Ездра», 2012. – 240 с.
47. Церква не може залишатися осторонь Інтернету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zik.ua/ua/news/2011/09/20/309911%20>, вільний. – Назва з екрану. (01.23.2016)
48. Шнурова О. Релігієзнавча освіта як фактор формування особистості / О. Шнурова // Українське релігієзнавство. – 2005. – № 36. – с. 256 – 262.

49. Юнусова Є. Й. Комунікативний простір релігії в європейській культурі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук / Євгенія Йосипівна Юнусова. – Харків, 2005. – 17 с.
50. Як протистояти російській пропаганді та релігійному радикалізму : обговорення за круглим столом в Києві [Електронний ресурс] / Релігійно-інформаційна служба України. – Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/all_news/community/religion_and_policy/61979.htm, вільний. – Назва з екрану (01.22.2016)

Рекомендована література до модулів VII-XII:

Основна література:

1. Папські послання з нагоди Всесвітнього дня комунікації // Найголовніші документи Католицької Церкви про пресу, радіо, телебачення, інтернет та інші медіа / [упорядник і наук. ред. М. Перун]. – Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2004. – С.217-325
2. Про свободу слова та релігійні організації [Електронний ресурс] : закон України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/987-12/conv>, вільний. – Назва з екрану. (02.21.2018)

Додаткова література:

3. Балаклицький, М. Медіатизація протестантизму в Україні 1991–2010 років: монографія / М. Балаклицький. – Х.: Харківське історикофілологічне товариство, 2011. – 379 с.
4. Башманівська, Я.В. Самотність людини в умовах глобалізації: дис. канд. філос.н. / Я.В.Башманівська; Житомирський держ. пед. ун-т ім. І.Франка. – Житомир, 2015. – 195 с.
5. Бойко, А. А. Релігія в масс – медіа України: тексти лекцій / А. А. Бойко – К. : Б. в., 2009. – 158 с.
6. Браславский, П.И. Технологии виртуальной реальности как феномен культуры конца XX – начала XXI веков: дисс. канд. культурологии / П.И.Браславский . – Екатеринбург, 2003. – 185 с.
7. Брусницын, Н. А. Информационная война и безопасность / Н. А. Брусницын. – М. : ВитаПресс, 2001. – 279 с.
8. Бухарин, С.Н. Методы и технологии информационных войн /С.Н. Бухарин, В.В. Цыганов. - М. : Академический Проект, 2007. – 382 с.
9. Виртуальная реальность: философские и психологические проблемы / Под. ред. Н.А.Носова. - М., 1997. - 187 с.
10. Гадьо, Н. Нові можливості та функції католицьких засобів комунікації в Інтернеті / Н.Гадьо //Вісник Львівського університету. - Серія Журналістика. - 2014. – Вип. 39. – С.210 - 218
11. Дарморіз, О. Формування людини нового типу та трансформація релігійності в інформаційному суспільстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/aug/5860/darmorizvizi2016.pdf>

12. Добродум, О. В. Виртуализация и Интернет-религии в Рунете / О. В. Добродум // Наука і релігія: Проблеми діалогу. – Одеса : Наука і техніка, 2005. – Вип. 3. – С. 39–64. Журба, М.А. Віртуальна реальність релігії // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. - 2014.- Вип. 7. – С.77-81
13. Ефимова, Т. Ислам и Интернет: введение в проблематику исследований [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://linis.hse.ru/data/2013/06/10/1283701540/efimova,%20Islam%20i%20Internet%20vvedenie%20v%20problematiku%20issledovaniy.pdf>
14. Задоянчук, О.О. Особливості сприйняття УПЦ в засобах масової інформації України: Автореф. дис... канд. філософ. наук: 09.00.11 / О.О. Задоянчук ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2016. — 20 с.
15. Заморокин, А.А. Виртуальные коммуникации как социокультурный феномен современности: автореф. дис. ... канд. филос. наук / А.А.Заморокин – Ставрополь, 2014. – 22 с.
16. Звонок, А.А. Виртуальный религиозный опыт: Интернет как средство коммуникации в жизни религиозных конфессий Украины // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики, 2015. - Вип. 65–66
17. Звонок, А.А. Интернет як трансформаційний чинник релігійної культури сучасного соціуму: дис. канд. філос.н. -
18. Зелинский, С. А. Информационно-психологическое воздействие на массовое сознание. Средства массовой коммуникации, информации и пропаганды – как проводник манипулятивных методик воздействия на подсознание и моделирования поступков индивида и масс / С. А. Зелинский. – СПб. : Скифия, 2008. – 280 с.
19. Иванкова-Стецюк, О. Б. Перспективы модификации дисциплинарного статуса социологии религии / О. Б. Иванкова-Стецюк // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2012. – № 3. – С. 139–149
20. Иванов, Д. В. Виртуализация общества / Д. В Иванов. – СПб.: Петербургское Востоковедение, 2000. – 96 с.
21. Ислам в мировой политике в начале XXI века : учеб. пособие / под ред. Л.М. Ефимовой, М.А. Сапроновой ; [А.М. Ахунов, В.А. Ахмадуллин, Р.И. Беккин и др.] ; Моск. гос. ин-т междунар. отношений (ун-т) М-ва иностр. дел Рос. Федерации, каф. востоковедения. — М. : МГИМО-Университет, 2016. — 345, [1] с.
22. Каргина, И.Г. Новые религиозности: социологические рефлексии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://mgimo.ru/upload/iblock/1b7/1b7326095d9a27d9c78be62d0ab2812c.pdf>
23. Киберрелигия: наука как фактор религиозных трансформаций / А.П. Забияко, Е.А. Воронкова, А.В. Лапин, Д.А. Пратына и др.; под ред. А.П. Забияко. – Благовещенск: Амурский гос. ун-т, библиотека журнала «Религиоведение», 2012. – 208 с.
24. Козиряцька, С. А. Мережеві християнські видання українського медіапростору : монографія / С. А. Козиряцька. – Запоріжжя : Просвіта, 2017. – 192 с.

25. Компанцева, Л.Ф.. Религия в Интернете (концептуально-прагматический анализ)// Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. – сер. «Политические науки». – 2006, т. 19 (58). – №1. – С.81-91
26. Ломачинська, І.М. Використання релігійної пропаганди в російсько-українській інформаційній війні /І.М.Ломачинська // Філософсько-гуманітарні читання: зб. Наук. праць. – 2015. – Вип. 2. – С.114 - 119
27. Лученко, К. В. Интернет в информационно – коммуникационной деятельности религиозных организаций России: автореф. дис. на получение ученой степени канд. филолог наук: спец. 10.01.10 / Лученко Ксения Валерьевна; Моск. гос.ун – т им. М. В. Ломоносова. – М., 2009.
28. Невшупа, А. М. Религиозное сознание и современное информационное пространство / А. М. Невшупа // Соціально-філософські аспекти релігієзнавства. – Одеса, 2005. – Вип. 5. – С. 77–92.
29. Новикова, М.С. Христианство и видеоигры: к постановке проблемы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/45092/1/philosophy21_2016_61.pdf
30. Пальчинська, М.В. Віртуальний простір в умовах соціокультурних трансформацій: дисертація доктора філос. наук 09.00.03 / М.В. Пальчинська. – Одеса, 2016. – 433 с.
31. Панарин, И. Н. Информационная война и геополитика / И. Н. Панарин. – М. : Издательство «Поколение», 2006. – 560 с.
32. Павличенко, З.Ю. Паломничество в киберпространстве// Вестник КРСУ. - 2015. - Том 15. - № 12. – С.106 - 109
33. Петрушкевич, М. С. Релігійні комунікації: християнський контекст: монографія / М. С. Петрушкевич ; Видавництво національного університету «Острозька академія». – Острог : 2011. – 228 с.
34. Петрушкевич, М. Релігійна комунікація у контексті масової культури: [монографія] / М. С. Петрушкевич. – Острог, 2018. – 408 с.
35. Петрушкевич, М. С. Інтернет та християнська комунікація / М. С. Петрушкевич // Наукові записки. Серія “Культура та соціальні комунікації”. – 2009. – № 1. – С. 144–151.
36. Савкина, А.В. Понятие сакрального в условиях современного общества: автореф. дисс. канд. филос. н. – М., 2012. – 23 с.
37. Севастьянів, У.П. Віртуальна реальність як чинник трансформацій форм релігійності сучасної людини : автореф. дис. канд. філос. н. – Житомир, 2019. – 20 с.
38. Тищук, О. Дослідження православної інтернет-аудиторії: методи та результати / О. Тищук // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника . – 2009 . – Вип. 1 (17) . – С. 382-390
39. Уханов, Є.В. Мережеві комунікації та соціальне самовизначення індивіда: автореф. дис. ... канд. філос. наук / Э.В.Уханов. – Х., 2010. – 16 с.
40. Феномен религии и религиозности: концептуализация в академическом философском религиоведении : монография / под ред. д-ра филос. наук,

- проф. Е. И. Аринина ; Владим. гос. ун-т им. А. Г. и Н. Г. Столетовых. – Владимир : Изд-во ВлГУ, 2015. – 347 с.
41. Филипович, Л. Сучасна релігійна ситуація й український Інтернет / Л. Филипович // Релігійна свобода: мас-медіа, школа і церква як суспільні фактори утвердження: науковий щорічник / [за заг. ред. д.філос. н. А. Колодного]. — К., 2001. — № 5. — 177 с.
42. Христианские начала экономической этики: Сборник материалов международной интернет-конференции. – М.: Директ-Медиа, 2013. – 256 с.
43. Церква і медіа. Сім кроків до порозуміння / Бабинська С., Завадська Ю., Карапінка М., О. Кулігіна – К.: Вид – во «Ездра», 2012. – 240 с.
44. Церква не може залишатися осторонь Інтернету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zik.ua/ua/news/2011/09/20/309911%20, вільний.> – Назва з екрану. (01.23.2016)
45. Шведов. О.В. Энциклопедия церковного хозяйства / О.Шведов. – М.: «Ковчег», 2003. – 736 с.
46. Шнурова, О. Релігієзнавча освіта як фактор формування особистості / О. Шнурова // Українське релігієзнавство. – 2005. – № 36. – с. 256 – 262.
47. Юнусова, Є. Й. Комунікативний простір релігії в європейській культурі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук / Євгенія Йосипівна Юнусова. – Харків, 2005. – 17 с.
48. Як протистояти російській пропаганді та релігійному радикалізму : обговорення за круглим столом в Києві [Електронний ресурс] / Релігійно–інформаційна служба України. – Режим доступу: [http://risu.org.ua/ua/index/all_news/community/religion_and_policy/61979 htm,](http://risu.org.ua/ua/index/all_news/community/religion_and_policy/61979 htm, вільний.) вільний. – Назва з екрану (01.22.2016)

ДОДАТОК

до робочої програми навчальної дисципліни «Релігія та інтернет-технології»

Завдання до семінарів

Семінар як одна з форм навчальних занять, передбачених програмою дисципліни «Релігія та Інтернет-технології», спрямований на поглиблене вивчення програмного матеріалу та контроль рівня його засвоєння.

Систематична підготовка до семінарів з дисципліни «Релігія та Інтернет-технології» привчає до самостійної роботи з науковою, навчальною, навчально-методичною літературою, періодичними та довідковими виданнями, інформаційними ресурсами мережі Інтернет.

Для ґрунтовного засвоєння джерел необхідно вдумливо конспектувати, вдаючись до різних форм запису: витягів, тез, цитат тощо. Доцільно підготувати власні спостереження та висновки, обґрунтувавши їх теоретичними положеннями та рекомендаціями. Важливо навчитися обстоювати власну точку зору, аргументувати власну позицію.

Семінарські заняття не лише базуються на матеріалі, який міститься в лекційному курсі, але й підсумовують результати самостійної роботи з рекомендованою літературою.

Для зарахування семінарського заняття необхідно опрацювати запропоновану літературу, підготувати відповіді на поставлені запитання і надіслати їх у вигляді файлу в текстовому редакторі Microsoft Word у встановлені терміни.

Форма подання виконаної роботи:

Робота надсилається у вигляді файлу в текстовому редакторі Microsoft Word. Текст оформлюється шрифтом Times New Roman. Розмір шрифту – 14 пт, міжрядковий інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25; поля: верхнє, нижнє – 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 1,5 мм; текст вирівнюється по ширині. Виділення фрагментів тексту можливе півжирним та курсивним накресленням.

Структура роботи: титульний аркуш; зміст (план); перелік умовних позначень (за необхідності); викладення відповідей на поставлені завдання, оформлені у розділи; висновки; список використаних джерел; додатки.

На титульному аркуші роботи вказуються офіційна назва навчального закладу, факультету, кафедри; прізвище, ім'я, по-батькові автора роботи, повна назва теми; місто, де знаходиться навчальний заклад, і рік написання роботи. Після титульного листа подається зміст роботи з точною назвою кожного розділу і вказуванням його сторінок. Оптимальний обсяг роботи складає до 15 сторінок.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка за завдання семінару – 10 балів

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	5 балів
2	Повнота використання рекомендованої літератури	2 бали
3	Обґрунтування висновків	1 бал
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	1 бал

Плани семінарських занять***Семінари до змістового модуля I. Трансформація релігійної комунікації в сучасному глобалізованому світі******Семінар 1.***

Тема: *Сутність релігійної комунікації у сучасному інформаційному суспільстві*

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

1. Вплив глобалізації на релігійні процеси сучасності
2. Релігія та інформаційне суспільство: особливості взаємодії
3. Види та рівні сучасної релігійної комунікації
4. Функціональна спрямованість сучасних релігійних комунікацій

II. Проблемна дискусія.

Рекомендована література: [1, 2, 4, 7, 31, 32, 35,36, 37, 43, 49]

Семінар 2.

Тема: *Феномен віртуальної реальності в контексті релігійної комунікації*

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

1. Основні наукові підходи до визначення віртуальної реальності
2. Аналіз проблеми віртуального у історико-філософській та релігієзнавчій думці
3. Віртуальне як спосіб конструювання соціальної реальності релігійних спільнот
4. Релігійні Інтернет-комунікації: сутність та функціональні особливості

II. Проблемна дискусія.

Рекомендована література: [6, 14, 17, 19, 22, 23, 33, 41]

Семінари до змістового модуля II. Релігійні інтернет-комунікації православних церков в Україні***Семінар 3.***

Тема: *Історичні засади становлення православної інтернет-комунікації*

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

1. Вплив глобалізації на Всесвітнє православ'я
2. Історичні засади запровадження Інтернет у місійно-пропагандистській діяльності Російської православної церкви.
3. Православні мультимедійні Інтернет-портали

II. Проблемна дискусія.

Рекомендована література: [3, 4, 8, 16, 24, 29, 40, 46, 47]

Семінар 4.

Тема: *Православ'я і інтернет: український та російський досвід*

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

1. Структура православної мережі релігійних Інтернет-комунікацій
2. Змістовне наповнення сайтів УПЦ КП та УПЦ МП
3. Індивідуальні сайти священників: їх зміст та функціональна спрямованість

II. Проблемна дискусія.

Рекомендована література: [3, 4, 8, 16, 24, 28, 29, 40, 46, 47]

***Семінари до змістового модуля III. Релігійні Інтернет-комунікації
католицьких церков в Україні***

Семінар 5.

**Тема: *Роль Інтернет у місійно-пропагандистській діяльності
католицької церкви***

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

1. Основні документи католицької церкви про соціальну комунікацію: загальна характеристика
2. Католицька церква про роль ЗМІ у сучасних соціальних процесах
3. Католицька церква про соціальну відповідальність журналістів
4. Основні документи про роль Інтернет у духовній місії Церкви

II. Проблемна дискусія.

Рекомендована література: [2, 3, 4, 8, 15, 21, 24, 25, 27]

Семінар 6.

Тема: *Тематична спрямованість католицьких інтернет-ресурсів*

План заняття

I. Обговорення теоретичних питань

1. Структура мережі католицьких релігійних Інтернет-комунікацій.
2. Особливості католицької Інтернет-аудиторії.
3. Католицькі інтернет-видання та їх типологічні особливості.

II. Проблемна дискусія.

Рекомендована література: [2, 3, 4, 8, 15, 21, 24, 25, 27, 38]

**Семінари до змістового модуля IV. Релігійні інтернет-комунікації
протестантських церков в Україні**

Семінар 7.

**Тема: Роль інтернет-комунікацій у пропагандистських стратегіях
сучасних протестантських церков**

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

1. Протестантські богослови про роль проповідницької місії Церкви
2. Історичні засади використання ЗМІ у практиці вітчизняного протестантизму
3. Протестантські інтернет-медіа України: структура та типологічні особливості
4. Аудиторія протестантських інтернет-ЗМІ України

II. Проблемна дискусія.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 8, 24, 25, 38, 39]

Семінар 8.

Тема: Змістове наповнення сайтів протестантських церков в Україні

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

1. Місце Інтернет у системі протестантських ЗМІ
2. Структура мережі протестантських Інтернет-ресурсів
3. Ідейне спрямування протестантських Інтернет-ресурсів
4. Протестантські Інтернет-ресурси як засіб євангелізації

II. Проблемна дискусія.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 8, 24, 25, 38, 39]

**Семінари до змістового модуля V. Місійна діяльність християнських
церков засобами Інтернет**

Семінар 9.

**Тема: Використання Інтернет-технологій у формуванні християнських
цінностей**

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

1. Роль проповідництва в історії християнської церкви
2. Використання засобів Інтернет у проповідницькій діяльності
3. Проповідницька спрямованість православних, католицьких та протестантських інтернет-ресурсів: порівняльна характеристика
4. Основні напрями пропаганди сімейних цінностей у вітчизняному християнському сегменті Інтернет

II. Проблемна дискусія.

Рекомендована література: [1, 3, 4, 7, 20, 26, 29, 30, 42, 48]

Семінар 10.

Тема: Пропаганда християнського паломництва засобами Інтернет

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

1. Значення християнського паломництва у місійній діяльності Церкви
2. Система Інтернет – порталів Паломницьких служб православних церков в Україні
3. Система Інтернет – порталів Паломницьких служб католицьких церков в Україні
4. Система Інтернет – порталів Паломницьких служб протестантських церков в Україні

II. Проблемна дискусія.

Рекомендована література: [4, 29, 44, 45]

Семінари до змістового модуля VI. Використання релігійної інтернет-пропаганди в сучасній інформаційній війні

Семінар 11.

Тема: Інформаційна війна як засіб маніпулювання суспільною свідомістю у епоху глобалізації

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

1. Сутність інформаційної війни, її види та інструментарій
2. Основні етапи інформаційного протиборства в історії християнської церкви
3. Інформаційні системи як об'єкти впливу в релігійних інформаційних війнах сучасності
4. Інформаційна війна як засіб місійно-пропагандистської діяльності в історії християнської церкви.

II. Проблемна дискусія.

Рекомендована література: [10, 11, 12, 13, 18, 34]

Семінар 12.

Тема: Стратегії інформаційних війн засобами Інтернет

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

1. Релігійні конфлікти епохи глобалізації: їх зміст та класифікаційні особливості
2. Релігійна ідентичність як ключовий фактор ведення інформаційних війн
3. Стратегії та інструментарій сучасних мережних релігійних війн
4. Проблема безпеки ціннісних засад нації у ситуації загрози релігійних інформаційних війн

II. Проблемна дискусія.

Рекомендована література: [4, 10, 11, 12, 13, 18, 28, 34, 50]

Семінар до змістового модуля VII. Феномен кіберрелігії та його основні прояви

Теми 13, 14.

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

5. Історія становлення кіберрелігії
6. Онтологія та психологія кіберрелігії

7. Вплив місцевих та регіональних вірувань на особливості розвитку кіберрелігії.

8. Трансформація релігійних уявлень в комп'ютерних іграх.

II. Проблемна дискусія.

Семінар до змістового модуля VIII. Кіберрелігія як особлива релігійна формація

Теми 15, 16

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

4. Особливості використання кіберпростору мусульманськими релігійними організаціями

5. Використання Інтернет для місійної діяльності ісламських громад

6. Ісламофобія в кіберпросторі та спроби її подолання

7. Нові релігійні рухи і кіберпростір

II. Проблемна дискусія.

Семінар до змістового модуля IX. Вплив віртуальної реальності на динаміку релігійності

Теми 17, 18

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

4. Віртуальна реальність як феномен постмодерної епохи

5. Віртуалізація традиційних та виникнення нових форм релігійного життя в режимі онлайн.

6. Віртуальне паломництво: зміст, функції, засоби

II. Проблемна дискусія.

Семінар до змістового модуля X. Релігійний сегмент Інтернет як засіб регулювання соціальних процесів

Теми 19, 20

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

5. Форми та засоби релігійної економічної діяльності в Інтернет

6. Форми та засоби освітньої діяльності релігійних організацій в Інтернет

7. Форми та засоби гуманітарної діяльності релігійних організацій в Інтернет

II. Проблемна дискусія.

Семінар до змістового модуля XI. Сакральне мистецтво у просторі релігійної Інтернет-комунікації

Теми 21, 22

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

5. Сакральне мистецтво релігійних систем світу: його зміст та способи представлення в Інтернет-просторі

6. Використання сакральної спадщини для пропаганди паломництва в християнському сегменті Інтернет
 7. Монастирі і храмові комплекси в Інтернет-просторі
- II. Проблемна дискусія.*

Семінар до змістового модуля XII. Релігійна Інтернет-комунікація та сучасні політичні процеси

Теми 23, 24

Тема: *Роль Інтернет у релігійно-політичних процесах сучасності*

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

5. Релігія і політика у сучасному глобальному світі: особливості співвідношення
 6. Інтернет-ресурси в контексті глобалізаційних політичних процесів сучасності.
 7. Мережні релігійні війни: загальна характеристика
- II. Проблемна дискусія.*